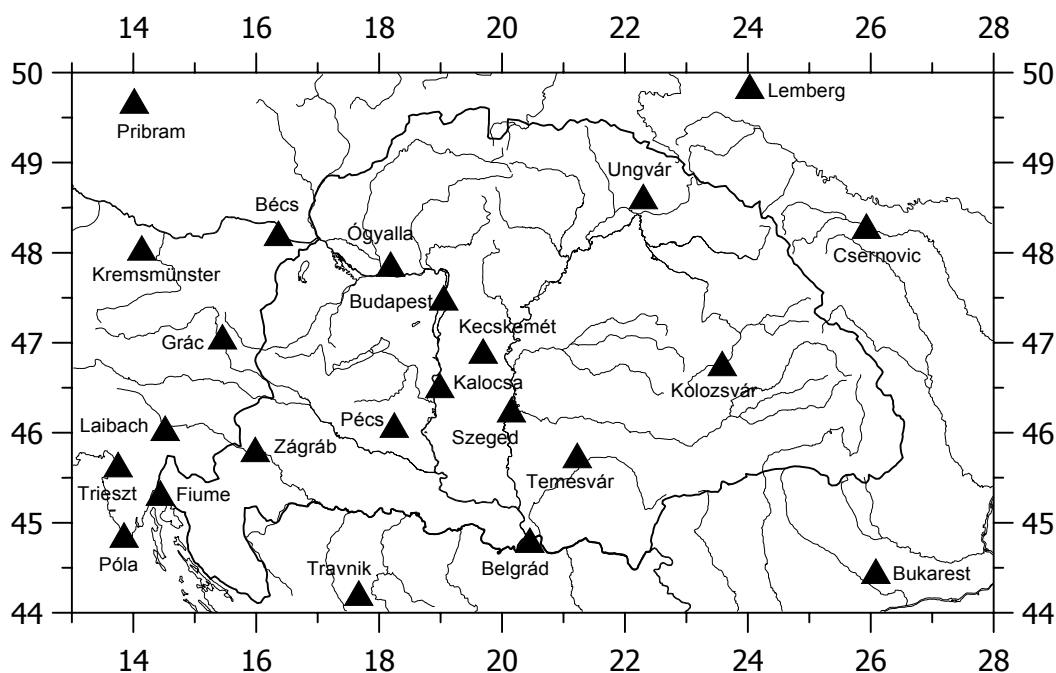

1. Bevezetés

Egy terület szeizmicitásának, földrengés veszélyességének vizsgálata mindenekelőtt a múltban előforduló földrengések számbavételét igényli. A földrengések összeírása a Kárpát-medencében Grossinger János, komáromi jezsuita 1783-ban megjelent *Dissertatio de Terrae Motibus Regni Hungariae* munkájával veszi kezdetét. Ezt követően Jeitteles Henrik (1860a, 1860b) kassai tanár és Bielz Ede Albert (1862-63) nagyszebeni természettudós munkái a legjelentősebbek. A nemzetközi szakirodalom régi nagy földrengés katalógusai /Hoff (1840-41), Perrey (1846), Mallet (1858)/ esetenként szintén tartalmazzák a Kárpát-medence térségére vonatkozó földrengéseket, azonban ezen művek tartalma jóval kisebb jelentőségű, mint a korábban említetteké. A XX században döntő jelentőségű volt Réthly Antal 1952-ben megjelent *A kárpátmedencék földrengései* című munkája, mely időrendi sorrendben leírását adja a 455 és 1918 között keletkezett Kárpát-medencei földrengéseknek. A tudomány változó igényéhez alkalmazkodva jelent meg Csomor Dezső és Kiss Zoltán (1962) földrengés katalógusa, mely a trianoni Magyarország területén 1880 és 1956 között keletkezett földrengéseket tartalmazza. Az első számítógépes katalógus (Zsíros, Mónus, Tóth) 1988-ban látott napvilágot. Az utóbbi három adatbázis és az új földrengés katalógus rengésszám tartalmáról az 1.1 táblázat nyújt tájékoztatást. A földrengés adatok rendszeres – intézményi keretek között történő – gyűjtését Magyarországon az 1880-81 években létrejött Földrengési

1.1. táblázat. Különböző földrengés katalógusok rengésszám tartalma

	Réthly (1952) 455-1918 Kárpát- medence	Csomor – Kiss (1962) 1880-1956 Trianoni Magyarország	Zsíros – Mónus –Tóth (1988) 456-1986 44.5É-49.5É; 15.5K-26.5K	Jelen adatbázis (2000) 456-1995 44É-50É; 13K-28K
455 – 1000	3	-	3	5
1001 – 1500	21	-	17	74
1501 – 1600	70	-	82	174
1601 – 1700	78	-	80	136
1701 – 1800	245	-	245	446
1801 – 1850	288	-	313	642
1851 – 1879	370	-	386	1032
1880 –1900	327	100	491	1760
1901 – 1918	595	233	1010	2475
1919 – 1956	-	540	1214	4251
1957 – 1986	-	-	1181	5680
1987 – 1995	-	-	-	3803
455 – 1995	1997	873	5022	20478

1.1. ábra Földrengés jelző állomások a Kárpát-medence térségében 1914-ig.

Bizottság vállalta magára. E szervezet, melyet a Magyarhoni Földtani Társulat alapított, Európában a második volt Svájc után. A századforduló (XIX-XX század) tájékán megkezdődött a földrengések műszeres megfigyelése is, s Magyarország 1914-ig (az első világháború kezdetéig) kiépítette azt az állomáshálózatát (lásd 1.1 ábra), mellyel a szeizmológiai kutatás élvonalába tartozott (Szeidovitz 1994, Ferrari 1997). A korabeli műszerek érzékenysége azonban alacsony volt, így csak a nagyon közeli ill. a nagy energiájú távoli földrengéseket tudták regisztrálni, s a makroszeizmológia hegemoniája egészen a XX. század 60-as éveikig megmaradt.

Egy földrengés makroszeizmikus és/vagy műszeres megfigyelési adatainak feldolgozása nyomán válnak ismerté azok a forrásparaméterek (alapparaméterek), melyek a rengést tömören jellemzik. A jelenleg használatos földrengés katalógusokban általában a következő alapparaméterek szerepelnek; a földrengés keletkezési dátuma és ideje, epicentrum, fészekmélység, magnitúdó valamint az epicentrális intenzitás. A forrásparaméterek megbízhatósága mindenekelőtt az irodalmi forrás ill. források minőségének a függvénye. Nem műszeres (makroszeizmikus) adatok esetén fontosnak tartottuk a források kritikai vizsgálatát és a rengések feldolgozásánál - ha mód volt rá - az elsődleges (gyöker) forrásokat mindig előnybe részesítettük a különböző szeizmológiai feldolgozásoknál (Stucchi és Albini, 1991). Műszeres kiértékelésnél – ha több meghatározás is rendelkezésünkre állt – a legmegbízhatóbbat próbáltuk kiválasztani (pld. számítási hiba, makroszeizmikus adatokkal való egyezés alapján). Minthogy nagyszámú rengéssel volt dolgunk, melyek feldolgozása, értékelése szerteágazó problémát jelent, nem állíthatjuk hogy adatbázisunk hibamentes. Éppen ezért örömmel veszünk minden kiegészítést, pontosítást.